

Lektionsplanering

Årskurs:

Gymnasiet

Ämne eller kurs:

Historia 1a2

Tema:

Upplysningen: Filosofiska idéer

Koppling till styrdokument

Olika historiska frågeställningar och förklaringar kring långsiktiga historiska förändringsprocesser i ett kronologiskt perspektiv som speglar både kontinuitet och förändring, till exempel befolkningsutveckling, statsbildning, jordbrukets utveckling och olika syn på människors värde, på makt och på könsmönster. Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välbefinnande, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, men också kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem. Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet. Kritisk granskning, tolkning och användning av olika slags källmaterial utifrån källkritiska kriterier och metoder. Hur individer och grupper använt historia i vardagsliv, samhällsliv och politik. Betydelsen av historia i formandet av identiteter, till exempel olika föreställningar om gemensamma kulturarv.

Betygskriterium (E) Eleven kan översiktligt redogöra för förändringsprocesser, händelser och personer under olika tidsperioder samt för olika tolkningar av dem. Dessutom kan eleven översiktligt redogöra för förloppen av förändringsprocesserna och händelserna samt deras orsaker och konsekvenser. Eleven ger exempel på några enskilda personer och förklarar översiktligt deras betydelse för olika skeenden. Eleven ger enkla exempel på, och förklarar översiktligt, samband mellan skeenden i det förflutna och förhållanden i nutiden.

[Lgy11, Historia 1a2]

Lärlarleda instruktioner

1. Introduktion till Upplysningen (10 min)

- Ge en översikt av termens betydelse och dess historiska kontext.
- Diskutera kort vad som skiljer Upplysningstiden från tidigare epoker.
- Presentera centrala tänkare som Voltaire och Rousseau.
- Ställ frågor om elevernas förkunskaper kring ämnet.

2. Djupdykning i filosofiska idéer (20 min)

- Gå igenom utvalda texter från upplysningsfilosoferna.
- Dela in eleverna i grupper för att diskutera textens innehåll och syfte.
- Be grupperna att presentera sina idéer för klassen.
- Ställ frågor för att stimulera kritiskt tänkande och analys.

3. Källkritik och historisk analys (10 min)

- Diskutera vikten av källkritik och hur filosofiska idéer har tolkats genom historien.
- Gå igenom olika typer av källor (primära och sekundära).
- Ge exempel på hur historiker arbetar med dessa källor.

4. Sammanfattning och reflektion (10 min)

- Sammanfatta dagens lektion och bjud in till reflektion.
- Ställ öppna frågor kring ämnet för att uppmuntra elevernas egna tankar.
- Diskutera hur Upplysningen har påverkat dagens samhälle.

Ämnesinnehåll

Här listas viktig kunskap och ämnesinnehåll som eleverna behöver känna till eller lära sig i undervisningen. Försök se till att allt nedan tas upp på

lektionen eller följs upp på andra sätt.

- **Upplysningens kännetecken:** Denna tid präglades av förnuft, vetenskap och individualism, vilket lade grunden för moderna demokratier och mänskliga rättigheter.
- **Centrala figurer:** Tänkare som John Locke och Immanuel Kant hade stor inverkan på politiska och filosofiska idéer.
- **Tänkande och skrivande:** Upplysningstiden medförde nya texter och idéer som utmanade traditionella normer och auktoriteter.
- **Källkritisk granskning:** Hur man analyserar och ifrågasätter filosofiska verk och deras avsikter.
- **Historiska konsekvenser:** Reflektion över hur upplysningsideerna har format dagens samhällen och kulturer.

Ordkollen

Ord	Förklaring	Etymologi
Upplysning	En tid av kulturell och intellektuell utveckling som betonade förnuft och vetenskap.	Från franskans "lumi�re" som betyder ljus, symboliserar insikt och kunskap.
Filosofer	Tänkare som studerar de grundläggande frågorna om existens och kunskap.	Kommer från grekiskan "philosophia", som betyder kärlek till visdom.
Källkritik	Analys och bedömning av källors trovärdighet och relevans.	Från ordet "källa" och "kritik," vilket innebär att granska.

Diskussionsfrågor

- A. Hur tror ni att upplysningens idéer har påverkat v rt sätt att se på mänskliga rättigheter idag?
- B. Vilka  r möjliga konsekvenser av att ifrågasätta auktoriteter, och kan det vara positivt eller negativt?
- C. Kan ni se några paralleller mellan upplysningstiden och dagens digitala informera? Vad f r det f r konsekvenser?

Aktivitet

Eleverna delas in i små grupper och f r i uppdrag att skapa en kort presentation om en utvald upplysningsfilosof. De ska fokusera på dennes centrala idéer, inflytande och eventuella kritik. Presentationen ska vara 5 minuter lång och innehålla diskussion och reflektion över hur dessa idéer syns i dagens samhälle.

Exit-ticket

Frågor

1. Vad var centrala ideér under upplysningen?
2. Vem var Voltaire?
3. Vad innebär källkritik?
4. Hur har upplysningen påverkat dagens samhälle?
5. Ge exempel på en betydande upplysningsfilosof.

Svar

Förnuft, vetenskap, individens rättigheter

Fransk filosof som slog för yttrandefrihet

Att analysera och bedöma källors trovärdighet

Genom framväxten av demokrati och mänskliga rättigheter

John Locke eller Rousseau är exempel

Hemuppgift

Eleverna ska skriva en essä där de väljer en aspekt av upplysningstiden och diskuterar dess relevans idag. Essän ska vara 2-3 A4-sidor lång och baseras på både primära och sekundära källor. Det är viktigt att gå igenom flera perspektiv och dra egna slutsatser.

Citat

"Förnuftet är det största av våra nedärvda arv." – Immanuel Kant, 1784.

Citatet illustrerar hur hjärnans funktioner blev norm under upplysningstiden och hur det lade grunden för djupare tänkande och respekten för individens åsikter.

Uppföljning

Uppge ett av nyckelorden så utför jag det.

- ☐ Word – Skapar ett dokument.
- ☐ PPT – Skapar en PPT.
- ➡ Nästa – Tar fram ytterligare en lektion.
- ☐ Hemuppgift – Utvecklar en hemuppgift för lektionen.

Tags: [Lektion](#)